

Olimpiatörténet a két világháború között

Olimpizmus
Nappali II. évfolyam
2008.

Pierre de Coubertin: Óda a sporthoz

- ✦ „Istenek ajándéka, sport! Élet éltető vize! A nehéz munka idejében kiszórod boldog fényedet, követe vagy te a régen letűnt napoknak, mikor ifjú örömben mosolygott még az ember s felfelé hágott a napisten, s kigyúltak a hegyormok, s távoztakor fénybe merültek a magasságos erdők.”

Olimpiák a két világháború között

- ✦ **VI.** 1916. Az I. világháború miatt elmaradt.
- ✦ **VII. Antwerpen** (1920. április 30. – szeptember 12.) 29 ország színeiben 2006 sportoló állt rajthoz. 22 sportágban 158 aranyérmeket osztottak ki.
- ✦ **VIII. Párizs** (1924. május 3 – július 27.) 44 országból 3092 versenyző érkezett a játékokra. 19 sportág képviselője 131 bajnoki címért küzdött.
- ✦ **IX. Amsterdam** (1928. május 17 – augusztus 12.) 46 ország 3015 sportolója jelent meg. 16 sportágban rendezett versenyeken 122 bajnokot avattak.
- ✦ **X. Los Angeles** (1932. július 30 – augusztus 14.) 37 ország 1408 versenyzője jutott el a tengerentúli játékokra. 17 sportágban 126 versenyszámban hirdettek győzteseket.
- ✦ **XI. Berlin** (1936. augusztus 1–16.) a két világháború között 49 ország 4069 sportolója jött össze Németország fővárosában. 21 sportágban 144 Versenyszámban rendezték meg az olimpiai küzdelmeket.

Téli játékok

- ✦ **I. Chamonix** (1924. január 25 – február 5.) 16 országból 293 versenyző vett részt az első téli játékokon. 5 sportágban 14 bajnokságot rendeztek.
- ✦ **II. St. Moritz** (1928. február 11–19.) 25 ország 491 képviselője indult 6 sportágban a 16 bajnoki címért.
- ✦ **III. Lake Placid** (1932. február 4–5.) 18 ország 307 sportolója állt rajthoz 5 sportág 14 versenyszámában.
- ✦ **IV. Garmisch-Partenkirchen** (1936. február 6–16.) 28 országból 756 versenyző küzdött 5 sportágban, 17 aranyérem talált gazdára.

Egyéb sportmozgalmak kialakulása

- regionális események igazodnak az olimpiai ciklushoz és a NOB védnöksége alatt, a NOB charta szellemében zajlanak.
- ✦ A **pánázsiai játékok** 1913-ban kezdődtek, a Fülöp-szigeteken tevékenykedő misszionáriusok indították el.
- ✦ A **pánamerikai játékok** egész Közép- és Dél-Amerikát átfogó demonstrációit először 1922-ben Rio de Janeiróban rendezték meg.
- ✦ A brit **Nemzetközösségi Játékok** kezdetben Brit Birodalmi Játékok néven az angol birodalom, majd az abból kivált országok részvételével szerveződött 1930-ban, a kanadai Hamiltonban rendezték meg először.
- ✦ A **makkabi játékok** gondolata fasizmus előretörésével merült fel. A zsidó világjátékokat 1932-ben Tel Avivban rendezték meg először.
- ✦ A **női világtalálkozókat** az első világháború után megalakult Nemzetközi Női Sportszövetség rendezte, 1922–34 között négyévente tartott női világjátékokat.
- ✦ A **főiskolás világbajnokságok** megrendezését többszöri eredménytelen kísérlet után – az 1923-as Nemzetközi Egyetemi Sportkongresszuson határozták el, kétévente Universiade néven tartják ezeket a vetélkedőket.

Háború ↔ Olimpia

- ✦ 1916 Berlin kapta meg a jogot
- ✦ 1914 NOB ülészakán Budapestnek ítélik 1920-at, 5 napra rá Gavrilo Princip merénylete

„Néhány hét múlva párolgó vértenger választotta el az emberiség egyik felét a másiktól, a lángba borult öt aranykarikája darabokra törve, katonafalanxok dübörgő léptei alatt mélyen tipródott be a nagy háború terhét nyögő anyaföldbe. A világ ifjúsága már nem a készen álló grünewaldi stadionban, hanem fegyverrel kezében a harctereken találkozott egymással. Miért? Mert uraik és parancsolóik katonát csináltak belőlük, s mert a parancs úgy szólt: öljétek egymást!”

„Évszázados intézményt létesítettünk,
s bármilyen elrettentők is a mai
körülmények, a história folyását
megakadályozni nem lehet, mert az
olimpizmus már befutott a
történelembe.”

/Pierre de Coubertin a frontról/

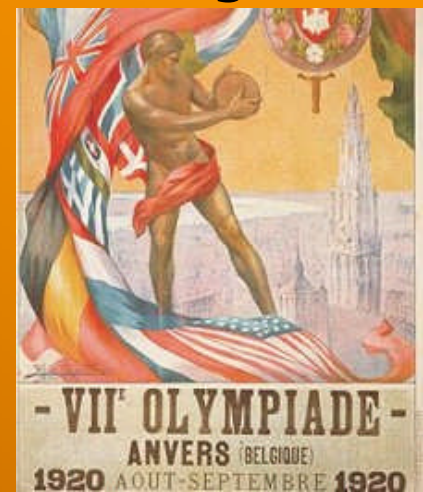
NOB körlevele 1917-ből

„Az 1916. év eltelt anélkül, hogy a hatodikra sor került volna abban az országban, amely azt magára vállalta. A NOB ezt a tényt tudomásul veszi, és emlékeztet arra, hogy egy olimpiát lehet meg nem tartani, de nem lehet elhalasztani.”

- A NOB 1919-ben Lausanne-ban Antwerpent bírta meg az 1920-as évi olimpia megrendezésével.

1920. Budapest helyett Antwerpen

- ✦ A veszteseket meg sem hívják: Németország, Ausztria, Magyarország, Bulgária, Törökország + a fiatal Szovjet-Oroszországot sem
- ✦ 28 résztvevő nemzet, ötkarikás zászló
 - 63 női versenyző
- ✦ A sportolók amatőr-fogadalmat tettek
- ✦ A rendezés is csonka, a nézőtér üres, részlelhajlások, óvások, verekedések
- ✦ Nagy anyagi fiaskó
- ✦ Amerikai atléták lázadása vezetőik ellen
 - Lázadás a Metoikán
 - Az „antwerpeni forradalom” – Dan Ahearn hármassugrót kizárták a csapatból
- ✦ Legfiatalabb a 12 éves Aileen Riggin USA műugró, legidősebb egy 72 éves svéd vitorlás

Eredmények Antwerpenben

- ✦ 9 világcsúcs, 18 olimpiai rekord
 - J. Myrea (Finno.) bal kezes gerelyhajítással OR
 - Frank Loomis (USA) 400 m gát – 54 mp
 - Charley Paddick (USA) 100m – 10,8
 - Paavo Nurmi – 3 aranyérem(10000m, 800m, mezeifutás) → fegyveres futó
 - Guillemot – 5000m (gáztámadásban tüdeje tönkre ment) → Nurmi első versenye
 - Ugo Frigerio – 3000 m-es gyaloglás → 21 indulóból csak néhány fejezi be a versenyt
- ✦ Finn győzelmek atlétikában, amerikai úszásban
 - Maratonon szigorú orvosi vizsgálat → Hannes Kolehmainen
- ✦ Vörös Vince Csehszlovák színekben lecsúszik a dobogóról 1500m-en

1924. Párizs - visszatérés

“Féltünk, hogy a francia nép és annak hivatalos körei, különösen a Francia Olimpiai Bizottság részéről nem lesz-e ellenséges a hangulat, legalábbis bizalmatlansággal és kelletlenül fogadnak bennünket. Megérkezésünk után azonnal megállapíthattuk, hogy ez az aggodalom teljesen alaptalan volt. Ugyanis semmiféle fogadtatásban nem volt részünk.”

Párizs

sportolók a porondon

Úszás:

- ✦ Andrew Boy Charlton (16 éves ausztrál)
- ✦ Arne Borg (svéd) – börtönviselt
- ✦ Johnny Weissmüller
 - 1500m gyors 20p 06,6 Andrew és Arne
 - 400 m gyors → Johnny

1924. Párizs

- ✦ A világ legnagyobb futója – Paavo Nurmi (+5 arany)
- ✦ Magyar gyűjtőakció a részvétel támogatására
- ✦ „egyiptomi csapás” a labdarúgásban
- ✦ Olasz-magyar háború vívásban → Posta Sándor, de olasz kardcsapat
- ✦ Halassy Gyula “az ország legnyugodtabb embere”
- ✦ “A párizsi szellemi olimpiász magyar bajnoka”
Hajós Alfréd + Lauber Dezső
- ✦ Ezüstérem: Keresztes Lajos (könnyűsúlyú kötöttfogású birkózó). Somfay Elemér (ötpróba)
- ✦ Első magyar nő az olimpián: Tary Gizella hatodik lett törvívásban

Paavo Nurmi

◆ Antwerpen 1920:

- aranyérem – 10 000 m hosszútávfutás
- aranyérem – 8 000 m terepfutás (egyéni)
- aranyérem – 8 000 m terepfutás (csapat)
- ezüstérem – 5 000 m hosszútávfutás

◆ Párizs 1924:

- aranyérem – 1 500 m
- aranyérem – 5 000 m hosszútávfutás
- aranyérem – 5 000 m terepfutás (egyéni)
- aranyérem – 5 000 m terepfutás (csapat)
- aranyérem – 3 000 m (csapat)

◆ Amszterdam 1928:

- aranyérem – 10 000 m hosszútávfutás
- ezüstérem – 5 000 m hosszútávfutás
- ezüstérem – 3 000 m gátfutás

1928. Amszterdam

A béke és a sport olimpiája *

“A nyugodt, szinte az idegekre menően türelmes hollandok nagyszerűen rendezték meg az olimpiát. Az embernek az volt az érzése, hogy mindent az utolsó pillanatra hagynak, és hogy éppen ezért mindenről lekésnek. Az olimpia megnyitójára azonban elkészült Európa egyik legszebb stadionja, a nem nagy, de megfelelő úszómedence, valamint a vívás, a birkózás és az ökölvívás barakkszerű pavilonja. Ezután pedig ment minden, mint a karikacsapás”

Amszterdam – kezdeti nehézségek

- ✦ Megnyitó július 28 – franciák nem hajlandók részt venni (Méricamp – stadionőr)
- ✦ Coubertin 1925-ben lemondott a NOB elnökségről, mert
 - Egészségi állapota megromlott
 - Teret nyertek a női versenyek
 - Elszegényedett
- ✦ Utódja Henri de Baillet-Latour (1925-1942)
- ✦ 45 nemzet vonul fel, Görögország vezetésével
 - Ott van már Németország is → Párizsban még a francia hatóságok „nem voltak olyan helyzetben, hogy garantálják a német sportolók testi épségét”
 - A finnek átmásztak egyenként a falon
 - 1000 galamb röppen fel
 - Eskü: Harry Denis labdarúgó

Külföldiek a porondon

Úszás:

- Arne Borg másodvirágzása – 1500m-en
19p 7,2 mp világrekord 1927-ben, itt
olimpiai rekord Charlton előtt
- További úszó rekorderek:
 - Kojak (USA) – hátúszás
 - Weismüller (USA, de Erdélyben született) –
100m
 - Zorilla (Arg.) – 400m
 - Tsuruta (Japán) - mellúszás

Atlétika 1928.

- ✦ Amerikaiak súlyos veresége a futószámokban
 - 100, 200 m a kanadai Williams nyer
 - 110 gát Atkinson (Dél-Afrika)
 - 400 gát Lord Burghley (GB)
- ✦ Finnek felosztották egymás között a hosszú távokat (Larva 1500, Ritola 5000, Nurmi 10 000, Loukola 3000 akadály)
- ✦ Dobószámokban cm-ek döntenek
- ✦ Először szerepelnek nők atlétikában
- ✦ Először avattak olyan bajnokot, aki távol-keleti, vagy bennszülött afrikai
 - Mikio Oda (Japán) hármasugrás
 - El Ouafi (Algéria) maraton – bár francia színeken

Labdarúgás az olimpián

- ✦ Elkülönítve 16 csapattal május 27 – június 13 között
- ✦ Csak amatőr részvétel
- ✦ Utolsó világbajnoki méretű labdarúgó-olimpia
- ✦ Döntő: Uruguay – Argentína → döntetlen még a kétszer 15 perces hosszabbítás után is → másnap megismétlik a döntőt, Uruguay győz

1928. Amszterdam - magyarok

- ✦ "morbus olympicus" vízilabdában (Mo – No hosszabbításban 2:5)*
- ✦ Bárány István \leftrightarrow Tarzan 100m gyors
- ✦ Szepes Béla gerely ezüst \rightarrow pedig két atlétika aranyat vártak
- ✦ Keresztes Lajos a magyar Tarzan - birkózás
- ✦ Első ökölvívó-bajnokunk: Kocsis Antal
- ✦ Tersztyánszky Ödön – Petschauer egyéni döntő
- ✦ Kard csapat – Petschauer Attila minden ellenfelét legyőzte
- ✦ Dr. Mező Ferenc: : "Az olympiai játékok története" – irodalmi OB
- ✦ A visszatérő németek a 2. helyen, Mo. 9.

1932. Los Angeles

Jekelfalussy-Piller György (kard)

visszaemlékezése

“Rendkívüli időben, rendkívüli körülmények között folytak le a X. olimpiai játékok előkészületei. A gazdasági válság miatt teljes bizonytalanság volt Európában. Ezért a versenyzők létszáma nem haladta meg az amszterdami olimpiáét, de talán ez még használt is a versenyeknek, mert csak azok voltak együtt, akik minden tekintetben elérték a nemzetközi színvonalat. Ez a tény nagyban hozzájárult ahhoz, hogy Los Angelesben 40 új olimpiai rekordot és 20 új világcsúcsot állítottak fel.”

1932. Los Angeles

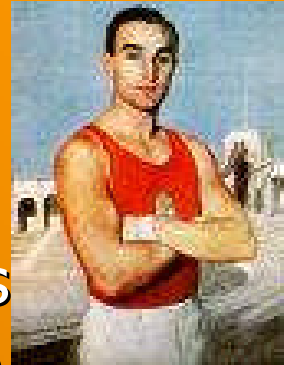
- 37 ország, 1408 résztvevő
- Olimpiai falu
- Japán lovak tengeri betegség, majd étvágytalanság
- Német edzések a hajóúton – dobó atléták
- Brazilok 50 000 zsák kávéval utaznak → 45/69 versenyző szállhat partra
- Amerikában élő külföldiek – McNaughton - magasugrás, Stella Walasiewicz – 100m
- Nurmi-botrány → amatőr vagy profi? *
– Ladoumégue Fro.

Los Angeles - 1932

- Női atléták minden számban olimpiai és világrekordot javítanak
 - Babe Didrison: 80 gát, gerely, 2. magasugrásban
- Japán férfi úszók a 400 m kivételével mindent megnyertek
- nőknél a 200 mell kivételével mindent az amerikaiak
- Vízilabda brazil-német meccs → Komjádi Béla a bíró → végül Brazíliát kizárják

Magyarok Los Angelesben

- ✦ Csak 47 magyar versenyző → 6, 4, 4 érem
- ✦ A Komjádi-csapat végre győz *
- ✦ Pelle István – műszabad-gyakorlat, lólengés
- ✦ Énekes István az ökölvívóbajnok légsúlyban
- ✦ Vívásban ismét magyar-olasz csapatderbi a döntő előtt*
 - Kabos, Gerevich, Jekelfalussy-Piller, Petschauer
 - Jekelfalussy az egyéni bajnok
- ✦ Manno Miltiades: Birkózók
- ✦ Baráth Lemberkovits Antal sportlövészet → 295/300 találat de csak 18.!

1936. Berlin

- ✦ 1932-ben országos tüntetések
- ✦ Sok országban dilemma a részvétel: Fro., Am.
- ✦ Két brazil csapat jelenik meg → magán próbaversenyek egyes számokban (pl. evezés)
- ✦ Résztvevők, nézők száma, sportlétesítmények minősége, olimpiai falu méretei minden korábbit felülmúlt
- ✦ „az olimpia fehér báránya besétál a farkasok közé”
- ✦ Megnyitón a szimpatizáló országok előrenyújtott karral tisztelegtek a dísztribün előtt
- ✦ Egy-egy német győzelem esetén politikai tüntetés szerű örömjongás

1936 Berlin

- ✦ “Die Olympia-Glocke”
- ✦ olimpiai fáklyás futás, tölgyfacsemete
- ✦ Rádióközvetítés, kísérleti TV adás
- ✦ A csúcsok olimpiája
- ✦ SZU és Spanyolország nincsen ott
- ✦ Leni Riefenstahl film

1936. Berlin

a legemlékezetesebb győzők

- ✦ Jesse (James Cleveland, fényes ösvény) Owens 4 arany olimpiai rekorddal (100 és 200 méteres síkfutás, 4x100 méteres váltó, távolugrásban)
- ✦ Peru – Ausztria labdarúgó mérkőzés – meg kell ismételni, Peru hazamegy
- ✦ A hölgyek: Rie Mastenbroek, Helen Stephens
- ✦ Marjoire Gestring 13 évesen győz női műugrásban
- ✦ Új Nurmi a pályán!

1936. Berlin

A legkíválóbb magyarok

- ✦ 216 magyar versenyző utazott Berlinbe
→10 aranyérem
- ✦ Birkózás: Kárpáti Károly, Zombori Ödön,
Lőrincz Márton
- ✦ Ökölvívás: Harangi Imre (felrepedt vérző
szemmel bokszolt)
- ✦ Vívás: Kabos Endre, Elek Ilona,
kardcsapat (Kabos, Gerevich, Rajcsányi)
- ✦ Úszás: Csík Ferenc – 100m
- ✦ Vízilabda válogatott Komi bácsi nélkül↔
No 2:2 a másnapi gólarány dönt
- ✦ Magasugrás: Csák Ibolya 162 cm

Helyezés	Nemzet	Arany	Ezüst	Bronz	Összesen
1	Németország	33	26	30	89
2	USA	24	20	12	56
3	Magyarország	10	1	5	16
4	Olaszország	8	9	5	22
5	Finnország	7	6	6	19
	Franciaország	7	6	6	19
7	Svédország	6	5	9	20
8	Japán	6	4	8	18
9	Hollandia	6	4	7	17
10	Nagy-Britannia	4	7	3	14